בע"י תתנח כמה וכמה הוספות בביאור היעב קחנו משם, ב' ז'יק, ג' ס"א שדי בה ס' ביסמרקי, ד' [ז"ל א"ל הב לי רישך יהיב ליה חד רישא דחיותא א"ל אנא רישא דחיותא

רבינו גרשום ארי מחמור כו': ואימא

ארי מחמור כוי: ואימא כשם שנתקללה בהמה מחיה אחד לשלש ומאי ניהו עז מחתול. דחתול (לני) [לנ"ב] יום ועז לה' חדשים

. דהיינו ג' פעמים נ"ב:

איבעית אימא מכל הבהמה איבעית אימא מכל הבהמה כתיב. מבהמה שמקוללת יותר מחיה דהיינו אחד לשבע כראמרן: איבעית אימא קללה הוא כיון

אימא קללה הוא כיון המתקלל רמינן ליה בתר בהמה דנתקללה טפי מחיה: שדי עליה. קללה טפי: ארבעינהו. נחש זכר על הנקבה ושמום במשמר ואוליד לתלת שני: הנהו.

דאוליד לחלח שוי ודאי

דאוליד לתלת שני ודאי מעברא הוו מעיקרא ארבע שני קודם שהרביעום: והא קא משמשי שמושי. כשהרביעום ואי הוה

כשהוביצום האי ההה הנקבה מעוברת וודאי לא הוה מקבלה זכר שכן דרך כל הבהמות שלאחר שמתעברות אינן מקבלות

זכר: אינהו נמי. הנחשים

משמשי כאדם פנים נגד

משמשי כאדם פנים נגד פנים וכיון דמשמשי כאדם משמשי נמי לבתר דמתעברי כאדם: והא חכימי. סבי דבי אתונא בשאר מילי וחכימי נמי בהאי דאמרי

לתלת שני: אנן חכימינן מנייהו. ואנן ידעינן לכל מילתא שפיר מנייהו: זיל זכנהו. כלומר התערב עמהם

בדברי חכמה ועשה תנאי

עמהם אם תנצחם שילכו עמך ואיתיניהו לי: א״ל כמה הוו הנהו סבי א״ל שיתין: שיתין ביסתרקי.

כסאות מקושטין הרבה: כי מטא להתם. לאתריהו

על לבי טבחא כו': זקפה.

כנגד פיתחיהן כמאן דקא מתפח ויראה לבני אדם כמו שתעשה כדי לנוח ממשואך

ולא ירגישו בך ובכך אדע פיתחן: אשכח דרבוני

אוע פיתחן: אשכח דדבוני מגואי. שהיו סובין מושלכין שם מבפנים הפתח ומבחוץ. ואית דאמרי דרבוני שומרים

מבראי ומגואי: דאי חזו.

רושם כרעא דעיילא קטלי

לשומרים דאבראי דשבקי גברא למיעל. ואי חזו

גברא למיעל. ואי חזו רושם כרעא דנפקא קטלי לשומרים דגואי: אזל ר' יהושע עיין בשעה שישנו השומרים ואפכיה

שישני השוטוים ואפכיה לסנדל חדא העקב לפניו והאחד הניח כמו שהוא

ונראה האחד כנכנס והאחד

כיוצא. (ונכנס) וכיון שראו

שהפסיעות כך קטלינהו לכולהו שומרים: אשכח

לכולהו שומרים: אשכח ינוקי מלעיל וסבי מלתחת כדי להעליל על האדם אם יקדים שלום לאלו או לאלו: סיכתא. יתד: דצה. נעצה בכותל לתתאי

במקום (שלא) כנגד אבן במקום (שלא) היה נקב לא עאל. דצה לעילאי במקום בין

. אבן לאבן שהיה נקב ועאל

הכי נמי פעמים כשישאל

הכי נמי פעמים כשישאל מיוחסת מן הראשונה שמא היא תהיה מזלו: גברא דיזיף זוזי לאיניש וטריף. וכשבא לגבותן טרף להו בצער ע״י ב״ד. מאי חזי

דהדר יזיף לאיניש אחרינא.

. אמר להו גברא אזיל לאגמא קטיל טונא קמא דקני והוה כל כך נפיש דלא מצי ביה למיטעניה וקא מוסיף

וקטל ומנח עילויה ההוא טונא אלא להכי מוסיף

וקטיל ומנח עליה דסבר עד וקטיל ומנח עליה דסבר עד דמיתרמי לי איניש דמסייעי לי דאידלי על כתפאי. אף

האי הדר ויזיף דסבר הא בעל חוב בתרא הוא נוח

בעל חוב בומא הוא נחד מן הראשון: מילי דכדי. משלים של כזב: אמר שם ותלא נפשיה בין רקיעא לארעא. אמר להו אסיקו לי

ליבני וטונא באוירא ולא

יכלי. אמר כרוכו לי גרדי

מי כסיב מכל החיה ומכל הבהמה. דנידרוש מכל החיה שנתקללה יותר מבהמה: יתו הי [מכל הבהמה כסיב. משמע מבהמה המקוללת יותר כך נתקלל ואין לך מקוללת בבהמה גסה יותר מחמורן: **כך נהקלל הוא מבהמה אחד לשלש.** כגון בהמה דקה טהורה דעיבורה לה" חדשים ובג' זימני (תלחת) הוי ט"ו: אי בעים אימא מכל הבהמה. דמשמע מכל הבהמה המקוללת יותר: ואיבעים אימא. לשם קללה נאמר הלכך קללה חמורה שתוכל לדרוש מן הפסוק שדי עילויה. והכי נמי איכא לאקשויי ואימא כשם שנתקללה בהמה מחיה אחד לשנים ומאי ניהו חמור משועל כך נחקלל הוא

עו נינהו עו אחד לשלש ומאי נינהו עו מחתול. יחו הכא ניחא טפי למנקט עז מכלב למ"ד (כלאים פ"ח מ״ו) לשו מין חיה לפי שהחשבון שלהן מכוון טפי אחד לשלש אלא ניחא ליה למיפרך ל ככולי עלמא:

הוא קללה שדי עילויה א"ל קיסר לרבי יהושע בן חנניה נחש לכמה מיעבר ומוליד א"ל לשב שני והא סבי דבי אתונא ארבעינהו ואוליד לתלת הנהו מיעברי הוו מעיקרא ד' י [שנין] והא קמשמשי שמושי אינהו נמי משמשי כאדם והא חכימי אינהו אנן חכימינן מינייהו אי פ חכימת זיל זכינהו ואיתינהו לי אמר ליה כמה הוו שיתין גברי אמר ליה עביד לי ספינתא דאית בה שיתין בתי וכל ביתא ∘אית בה שיתין ביסתרקי עבד ליה כי מטא להתם מ [על] לבי מבחא אשכחיה לההוא גברא דקא 6 פשים חיותא א"ל רישך לזבוני א"ל אין א"ל בכמה א"ל בפלגא דוווא יהב ליה לסוף יא"ל יו אנא רישא דחיותא אמרי לך אמר ליה אי בעית דאישבקך סגי אחוי לי פיתחא דבי אתונא א"ל מסתפינא דכל דמחוי 🕫 קמלי ליה א"ל דרי כריכא דקניא וכי מטית להתם זקפה כמאן דקא מתפח אזל אשכח דרבנאי מגואי ודרבנאי מבראי דאי חזו כרעא דעיילא קטלי להו לבראי ודנפקא קטלי להו לגואי אפכה לסנדליה קטלי להו לגואי אפכה לסנדליה יו קטלי להו לכולהו [אזל] אשכח ינוקי מלעיל סבי מלתחת אמר אי יהיבנא שלמא להני קמלי לי הני סברי אנן עדיפינן (1) דאנן זו קשינן מפי ואינהו דרדקי אמר שלמא לכו אמרו ליה מאי עבידתיך אמר להו (אנא) חכימא דיהודאי אנא בעינא למיגמר חכמתא מינייכו אי הכי ניבעי לך אמר להו לחיי אי זכיתו [לי] כל דבעיתו עבידו בי ואי זכינא בכו יאיכלו לי גבאי בספינתא א"ל ההוא גברא דאזיל ובעי אתתא ולא יהבן ליה מאי חוי ליה דאזיל היכא דמדלו יו מיניה שקל סיכתא דצה לתתאי לא עאל לעילאי עאל אמר האי גמי מיתרמי בת מזליה גברא דאוזיף ומריף מאי חזא דהדר אוזיף אמר להו גברא אזל לאגמא קמל קמא מונא ולא מצי ביה (©) ש קמיל ומנח עילויה עד דאיתרמי איניש מדלי ליה אמרו ליה אימא לן מילי ז יודבדיאי אמר להו הוה ההוא כודניתא דילידא והוה תלי ליה פיתקא וכתב ביה דמסיק בבי אבא מאה אלפא זוזי אמרו ליה וכודניתא מי ילדה אמר להו הי ניהו מילי דבדיאי מילחא כי סריא במאי מלחי לה אמר להו בסילתא דכודניתא ומי איכא סילתא לכודנתא ומילחא מי סרי בני לן ביתא באוירא ידכודניתא אמר שם יש תלא בין רְקִיעא לארעא אמר להו אסיקן לי ליבני ומינא יש דעלמא אמר שם יש תלא בין רְקִיעא מציעתיה דעלמא היכא זקפה לאצבעתיה אמר להו הכא א"ל ומי יימר יס אייתו אשלי ומשחו אית לן בירא בדברא עיילא למתא א"ל אפשילו לי חבלי מפארי ואעייליה אית לן ריחיא דתבירא חיימיה 🛈 אמר כרוכו לי מיניה גרדי ואיחייטיה משרא דסכיני במאי קטלי יש בקרנא דחמרא ומי איכא קרנא לחמרא ומי איכא משרא דסכיני אייתו ליה תרי ביעי א"ל הי דוגתא אוכמתי והי דוגתא חיוורתי אייתי להו איהו תרי גביני אמר להו הי דעיזא אוכמתי והי דעיזא חיוורתי ורצוצא דמית 🕫 מהיכא נפיק רוחיה מהיכא דעל נפק אחוי לן מנא דלא שוי חביליה 🕫 אייתו "(כל חד וחד) בודיא פשמוה לא הוה עייל בתרעא אמר להו אייתו (0) מרי יים סיתרוה היינו מנא דלא שוו חביליה איתינהו ים כל חד וחד כי חזי שיתין ביסתרקי אמר כולהו חבראי להכא אתו אמר ליה לספונא שרי ספינתך בהדי דקאתו שקל עפרא מעפרייהו

מי כתיב מכל החיה ומכל הבהמה מכל הבהמה ומכל החיה כתיב ארור הוא מבהמה שנתקללה מחיה ואימא כשם שנתקללה בהמה מחיה אחד לשלש ומאי ניהו עו מחתול כך נתקלל הוא מבהמה אחד לשלש דהוה ליה חמיםר ירחי איבעית אימא מכל הבהמה כתיב אי בעית אימא קללה

דמיותם ח"ל חנת רישם דמיותם אתרי לך אנא רישך אתרי לך א"ל איבעית כו' מ"א], ס) [איכלו נהמא גבאי גי"ע"י], 1) [דכדיבי כך הג" בע"י ובערוך הג" דכדין, 1) ז"ק אלא איכא לתרוצי קללה שדי עילויה ועוד מכל הבהמה ומכל החיה כתיב מ"ז. **ה**) ל"ה ועי' רש"י בע"י. דמשמע דמשום בהמה שיתירה הללתה נו ו, מ) כ קושי לט יצעי, ט) מנתח ל״ק, י) [עי׳ רש״ש], ל) [ברש״י בע״י איתא דכדיבי], () כ״ללמיכל, מ) כ״ל על שום חיה ומצינו חמור מקולל מחתול אחד לשבע: לכמה מיעבר ומוליד. כמה שוהה עיבורו במעיו: דבי אתונא. מקום: והא משמשי שמושי. ואי הוו מעברי לא הוו משמשי שדרך חיה ובהמה מאחר שנתעברה אינה מקבלת זכר: והא חכימי. הנהו סבי וירדו לסוף המעשה: זיל זכינהו. נצחם: ביסתרקי. כסאות: כי מטא להתם. לכרך שלהם: עביד היותה. ישו מחתךש בהמה: ואנא רישא דחיותא אמרי לד. בתמיה: סגי. לעוד ולד לפני: דרי כריכה דקני. טול חבילה של קנים וכי מטית התם נגד הפתח זקוף החבילה לחרץ: כמחן דמיתפה. כחדם העומד לפוש: אול. ר׳ יהושע: אשכח דרבנאי. אורבים: מבראי. שלא יצא אחד מן הזקנים לחוץ: מגוואי. שלא יניחו אדם ליכנס וכי חזו הנך סבי כרעא דעיילא קטלי להו [לבראי]י שהיתה אסקופת החדר עבה יו ושופכיו סובין או עפר עליה וניכרות בה פסיעות האדם וכי חזו כרעא דעיילא קטלי לשומרי [בראי] יאו כי הניחו לבא וכי חזו כרעה דנפקה קטלי להו [לגווהי] שהניחוהו לנאת והשומרים לא היו הורגים שום אדם אא"כ נכנס כולו לפנים על כרחן או אחד יוצא כולו לחוץ: אפריה. רבי יהושע לסנדליה ועמד על האיסקופה ונראית פסיעה אחת נכנסת ופסיעה אחת יולאה ודחפוהו השומרים וילא וכשבאו הזקנים ראו כן ודימו ששני בני אדם הן אחד נכנס ואחד יוצא והטלינהו לכולהו שומרים ואח"כ נכנס רצי יהושע: הוא מכל הבהמה אות [6 ינוקי מלעיל. בעלייה. ולהרע נתכוונו שהנותן שלום לעליונים תחלה הורגים אותו התחתונים ואומרים אנו הזקנים ולנו היה לך ליתן שלום תחילה והנותן שלום לוקנים הורגין אותו הבחורים ואומרים הלא אנו חשובים מהם שאנחנו למעלה והם למטה: מאי עבידתיך. מאי בעית הכא: אי הכי. דחכימה את ניבעי אנן מינך: הי וכיתו בי. אם תנלחוני: דמידלו מינה.

שמיוחסת מן הראשונה ושואל אותה הרי יש לו ללמד הואיל ולא נתנו לו

את הראשונה כל שכן זו: סיכחא.

מחמור אחד לשנים דהוו להו ב' שנים

הגהות הב"ח

לחדר זה,

(א) גם' דקא עביד חיותא ל"ל (רישך לזכוני) תח"מ ונ"ב ס"ל רישא אית לך לזבוני: (3) שם דמחוי להו קטלי. (ג) שם קטלי לי הלי סגרי אט עדיפיט דיתבינן לעיל ואינהו לתחת ואי יהיבנא להני קטלי לי יהיבנא להני קטלי לי הני סברי אגן עדיפיגן דלען קטיען: (ד) שם זכינל נכו ליכלו נהמא גנלי דידי נספינתל ל"ל האי גנלי וכו' מלי חזי דלזיל להיכא כל"ל ותיכת ליה נמחק: (ה) שם ולא מלי כיה הדר (0) שם זכח מני כים הזו קטל: (1) שם אסיקו ל ליבני וטינא מהתם אמר ומי איכא דמצי לאסוקי ומי איכא דמצי לאסוקי התם אמר ומי איכא דמצי למיבני ביתא בין שמיא לארעא אמרי ליה תליעתיה דעלמה וכו ומי יימר אמר חיימו: (ו) שם ריחייה דתבירה חייטיה שקל פיסקא מינה שדא להו למר כרוכי לי: (ח) שם ורצוצא דמית בביעיתיה מהיכא: (ע) שם אייתו :מרא

לעזי רש"י

קביליי"א [קיביל"א]. תד, וו, זיז. פירנ"ש [פירניי"ש]. ציציות.

שימה מקובצת

מ' נמחק: כן אי חכמיתו זיל: גן להתם על לבי כו' גברא דהוה קא עביד חיותא: דן א"ל הב לי רישך אנא רישא דחיותא אמרי לך אנא רישך אמרי לך אי בעית: כן דמחוי קטלו ליה: היבנא שלמא להני קטלי לי הני אמרי אנן עדיפנא דאנן עילאי ואינון תתאי אמר להו שלמא לכולהו חכימאי: ק דמידלו מינה שקל שיכתא תתא דצה לא . עאל דלי דצה ועאל אמר: עם ביה הדר קטיל: ין מילי דכדי אמר להו הוה לן ההוא כו׳ מילי דכדי מילחא: ים) שם ס"א שם המפורש איתליה גרמיה באוירא תלא: יכן יימר אמר להו אייתו: יגן קטלי ליה בקרנא: ידן דמית בגו ביעיתא מהיכא: עון חביליה אייתו כל חד וחד בודיא לא גרסיי כל חד וחד דרבי יהושע הביאה: עון מרי וחצינא: ית] מבהמה הס"ד ומה"ד מכל הבהמה כתיב. משמע םכל הבחמה להיב. משמע בהמה המקוללת יותר הס״ד והשאר ל״ש: יען חיותא

קביליי"א: יכן [דלה] לחסאי. דלה השפיל ידו ונעצה בכותל במקום שאין חור ולא על דלי דצה הגביה יגו נידון ודצה במקום שיש חור ועל: גברא דאוויף ועריף. ידו שהלוה מעות לחבירו ולא נפרע ממנו אלא בקושי שטרף לקוחות: מאי חזי דהדר אוזיף. לאחריני ולא נחייסר מן הראשון: לאגמא. ליער: קטיל קמא טונא. חתך חבילה ראשונה ולא מלי ביה להרימו על שכמו: הדר קטיל ומנחה עליה. הואיל ולריך סיוע אחרים עד דמיחרמי׳ איניש ומדלו ליה. והאי נמי הואיל והפסיד באמנה ראשונה חוזר ומאמין לאחרים עד שמודווג לו לאדם נאמן ומשחכר בו: מילי דרדי. ים דברי רוח. ל״א מילי י) דרזיב דברי כזב: כודנסא. פרידה: והוה סלי פיסקא. שטר בצוואר הוולד: הי נינהו מילי דכדי. אלו הן דברי רוח: סיליסא. שיליא: מפארי. עשו לי חבלים מסובין ואם אינכם עושין שאילתי אף אני לא אעשה שאילתכם: חייטיה. תפור אותה: כרוכו לי דו גרדי מינה. הוליאו לי ממנה חוטין כדרך נשים שמוליאין חוטין מן הבגד ותופרין אותו בהן: גרדי. בלע"ז פירנ"ש: משרא דסריני במאי קטלי ליה. ערוגה דסריני במה קולרין אותה: זגפא. תרנגולת: ורצוצא דמים. אפרוח שמת בקליפתו: אחוי לן מנא דלא שוי חבליה. הראנו כלי שאינו שוה ההפסד שהוא מפסיד: בודיא. מחצלת: לא על בסרעא. שהיה ארוך ורחב יותר מן הפתח: אייסו מרי. פשוי"יר בלע"ז: וסיסרו. פתח הבנין והכוחל עד שיכנס: אייסינהו. כז 0 למיעל בספינתא הואיל וזכינהו. היה מביאם אחד אחד בפני עלמו ומכניסו לחדר: וכי חזייה שימין ביססרקי. סבר כל חבירי יבואו מיכאן: אמר ליה. רבי יהושע: לספונא. רב החובל: שרי ספינסך. התר ספינתך ולך:

בותה המקרלת יחוד הסד בות המקרלת יחוד הסד במה המקרלת יחוד הסד במיד. בלוםר מנתה בהמה: כן עבה צרה ושופכין: מן שהניחו לבא תיבת כי נמחק: כסן מה"ד תתאי דצה: גם הגביה ידו ונעצה במקום: למן שהניח ולבא תיבת כי נמחק: כסן מה"ד תתאי דצה: גם הגביה ידו ונעצה במקום: למן מולה מעות: כסן מיל בדבר: כון לי מינה גרד: כון איתינהו למיכל: כסן מחתול הוה ניחא תיבת הכא נמחק: כסן למ"ד כלב הרא לנו כלי שאינו שוה ההפסד שהוא עושה: איתי בודיא הביא מחצלת ופשטה ולא היתה יכולה ליכנס בפתח כשהיא פשוטה: אמר להו אייתו מרי וחציני וסתרו לבבא כדי שתהא יכולה לצאת בו אמר היינו מנא כו': מין: () למיפרך אליבא דכולי עלמא: